

HEMBYGGEN

organ för
Svenska Ungdomsringen för Bygdekultur

Red. och anso. utgivare
Ernst Granhammar,
Red.-adr. Stockholm 50
Redaktionskommitté
Arfvt. E. L. son Rudefog,
Dan Danielsson, m. fl.

Årg. 4

Nr 5

1924

S T A R K A K A R L A R I D E L S B O

BERÄTTELSE AV FREDRIK WINBLAD v. WALTER

Som bekant, har delborna varit ett stovvuxet släkte, och den fysiska kraften har i många fall koncentrerat sig även i en och annan jätte. Jag vill här presentera tvenne sådana styrkans heroer. nämligen kyrkvärden och hemmansägaren Hans Ersson i Sjömyra N:o 5, samt soldaten N:o 101 Erik Säl, för Åkre och Myra rote.

Inom parentes vill jag då först omtala, att Delsbo kompani hade alltid de största karlarna i Hälsinge regemente, ingen understigande 72 tum. De lågo ofta på kommanderingar, dels i Stockholm och dels på Gotland, där de alltid ådrogo sig ett berättigat uppseende genom sin storlek och sin styrka, vilken kunde lämna synliga bevis efter sig vid vissa tillfällen. Dessa stovväxta karlar voro i regel saktmodiga och lugna, men blevo de retade, kunde det hända att hälsingehumöret rann över och då voro de fruktansvärda.

Hans Ersson var en "grann karl", ståtlig och rak som en militär och hade ett ovanligt vackert aristokratiskt ansikte. Han var 84 år gammal då han en mid-sommarhelg vid ett storkalas var heders-gäst på Geddviksvallen. Där voro även många starka yngre män från Delsbo, Järfö och Ljusdal. Det blev som vanligt en brottnings-tävlan och i denna besegrade den 84-åriga Ersson samtliga deltagarna, trots att många av dem hade stort rykte om sig för skicklighet i såväl "krag-" som "livtag".

Då L. Landgren var kyrkoherde i Delsbo, regerade han med järnspira och var beryktad för sin ovanliga kroppsstyrka. En i Hagen boende officer sade då till Hans Ersson: "Visa en gång för ro skull vad ni orkar. Låt prästen lyfta först, bed honom sedan sätta sig på, och lyft sen lika mycket som han och honom uppå."

"Det kunde jag visst göra, men hur bleve då respekt förn?", svarade den sällige Ersson. Det märkvärdigaste av allt var, att denne jätte trakterade fiol så väl, att han ansågs för en av Hälsinglands skickligaste fiolspelare.

N:o 101 Erik Säl var född i Delsbo den 10 nov. 1809. Då han kom i tjänst den 26 juli 1828 var han, ehuru så ung, 202 cm. lång och grovbyggd därefter. Han blev ej fullväxt förrän vid 26 års ålder, då han uppnått den aktningensvärda längden av 212 cm., och hade en muskulatur som var enastående. Då han höll sin arm rak var överarmen i omkrets 56 cm. Hans ben voro i proportion därefter. Han vägde då 238 kilo, alltsammans så gott som benstomme och muskler. Han hade de kraftigas händer som kunde tänkas, hans fingrar voro som smidda av järn. En samtida säger, att det var de fruk-

tansvärdaste gripverktyg han sett. Flera av samtidens starkaste karlar försökte att i krokdragning med sitt långfinger draga ut hans lillfinger, men "gingo bet". Att tävla med honom i tyngdlyftning var ej värt. Se här några kraftprov:

En gång vid en brunnsgörning skulle en häst draga bort en sten, som var vältad på en drög. Hästen tog i vad han förmådde, men orkade ej få loss lasset fast två karlar hjälpte till med järnspett. Som Säl icke var så långt borta blev han ombedd att komma dit och hjälpa dem. Då Säl kom till brunnen, spände han ifrån hästen och lyfte den ett stycke på sidan, sen satte han en kedja i skacklarne, lade kedjan över axeln och drog så lasset dit det skulle och stälpte av. Sen han kommit tillbaka med stendrögen sade han: "Ni kunde väl inte begära att hästen skulle orka med det där lasset, det var just bra tungt för mig"; detta skedde i Forssa. En måndagsmorgon i Svedja, Delsbo, skulle en bonde köra hem ett linlass från åkern. Det hade regnat nyc-ket och hjulen sjönko ned och fastnade. Hästen kunde ej få lasset ur fläcken. Säl och några andra kommo förbi, ty de skulle på en auktion. Säl sade:

Spänn ifrån hästen, jag skall dra hem lasset. Sagt och gjort. Hästen spändes ifrån, Säl satte en dubbeltross i skacklarne och så drog han hem lasset åt bonden.

Då han var dräng på Rolvsta majorsboställe i Forssa utförde han många kraftprov. En gång skulle han köra säd till kvarnen i Hamre. Han lassade då ett stort lass och majoren sade: Detta blir för tungt för brunte. Det blir det inte, sade Säl, jag tänker dra dit det själv. Då majoren tvivlade på utgången härav, sade Säl: Vill majoren sätta sig upp på lasset, så var så god, för nu ger jag mig i väg! Majoren lät då sin äldste son sätta sig på lasset och så drog Säl i väg. Då han kom till Hamre, sprang han med lasset genom hela byn. En gång under samma tid var han med på en lekstuga. Det blev fylla, och som Säl var ensam delbo fick han hela danslaget på sig. Säl rök då löst ett bord, som var med grova tränaror fäst vid väggen, och med detta oformliga vapen gick han till anfall mot sina angripare, som räddade sig genom en snabb flykt.

Forssa stora kyrkklocka ringde han ensam. Därtill fordras annars 4 man.

En gång besökte han marknaden i Hudiksvall. Han var då i sällskap med ovannämnde Hans Ersson. Som delborna den tiden mangrant buro sin vackra sockendrätt, voro de lätt igenkända. Då de båda delborna gingo in på en fyrbyggd gårdsplan kom en vild skara

Fanjunkare Fredrik Winblad von Walter
Helsinglands store hembygdskämpe.

efter dem för att ge dem puckel. Hans Ersson och Sälj började då att plocka ihop alla hjuldon som stodo på gårdsplanen och staplade upp dem på varandra mot en vägg. Det sista var en lasttrilla. Den tog Sälj ensam och kastade överst på högen, under det han sade: "Ska vi slöss, skä vi ha utrimme, hä ä brokli hä i Delsbo." Nu flydde alla, ingen ville bli sist kvar, ty de voro slagna med häpnad över de kraftprov de sett.

Då Sälj en vinter arbetade på Movikens järnbruk kom han en morgon något för sent till arbetet och fick härigenom snubbor av inspektoren. Den dagen skulle det köras hem gamla lador till ved. Sälj sade ingenting utan satt en tross i skacklarne i stället för häst samt stegade i väg till platsen där det skulle lassas. Om en stund kom Sälj dragande med ett högt lass, men då det var bart mellan två byggnader, trodde inspektoren att lasset där skulle fastna för jätten, men Sälj ökade blott farten något och klarade barfläcken lätt, till inspektorens stora häpnad.

En gång var Sälj med på ett pålningsarbete. Han drog då även en "stenbjörn" och några andra skulle skjuta på, men de höllo igen allt vad de förmådde. Sälj drog på det sättet i två dagar, men den tredje dagen gjorde han språngmarsch med drögen, varefter han vräkte den tunga kolossen med lass i vattnet samt fattade därefter en hejare och slungade den efter i djupet. Nu uppstod en stor villervalla, men allt blev åter bra och Sälj fick annan sysselsättning. Kraftprovet med hejaren var skräckinjagande, ty den vägde 60 lispund = 510 kilo.

Delsbojätten skulle även visa prov på sin skicklighet i exercis. Då han gjorde i armen gevär, slog han av

kolvhalsen på geväret tre gånger i följd. Detta var nog ett av de styvaste tricks han utförde, ty det var med flintlåsgevär han utförde detta svåra nummer, och han är den enda som man vet med säkerhet ha kunnat göra det.

Då Sälj under en av sina kommenderingar i Stockholm uppvisades för kungen jämte en annan delsboknekt, som hette Klint, fingo de en hundrabankosedel jämte en tobaksfläta att dela. Då kungen skulle låta honom tacka för gåvorna, drog han tillbaks handen, men kronprinsen, Oscar I, tog honom i handen, men var klok nog att knyta näven. Handen försvann som ett körsbär i en vanlig manshand.

På hemvägen från slottet gingo delborna in på en krog för att få sig en styrkare. De hunno jämt och nätt ta sig en sup, då krogen fylldes med dalkarlar både i uniform och civila. Först överhopades delborna med okvädinsord, sen angrepo de på en gång Sälj, men denne fick Klint att öppna krogdörren, varefter han på några ögonblick kastade ut alla innevarande dalkarlar med sådan fart, att det såg ut som om det regnat masar. Sälj blev dömd till 25 prygel för besväret. Det hettes att det var för fylleri. De pryglen måtte ha varit lindriga.

Sälj gick ned i ett strömdrag i miften på mars månad 1843. Han tog sig visserligen upp, men som det var sent på kvällen, blev han så förkyld, att han fick lunginflammation och dog den 23 mars 1843.

*

Ja, det var på 1840-talet det.

Red. anm.

Dellen.

Dellen, Dellen. Stönst bland sjöar,
vid din strand min hembygd låg.
Rring de vana, täta öar
lette silversummig våg.
Sur du glänste drömligt fager
under solgullstysars smet,
och i stynnings trofsta dager
stämde själen vilset det.

Sän till dig min tanke ilat,
när mitt sinne demod band.
Väl jag minnes, hur jag vilat
mången stund vid trollsjöns strand.
Ej jag glömmar barndomsdagar,
då jag, sövd av björkars sus,
doaldes uti täta hagar,
lyssnande till Dellens brus.

Dellen, Dellen. Demodstämning
gjuter du i människosinn'.
Vilsenhetens trollbelymning
smgger sig i själen in.

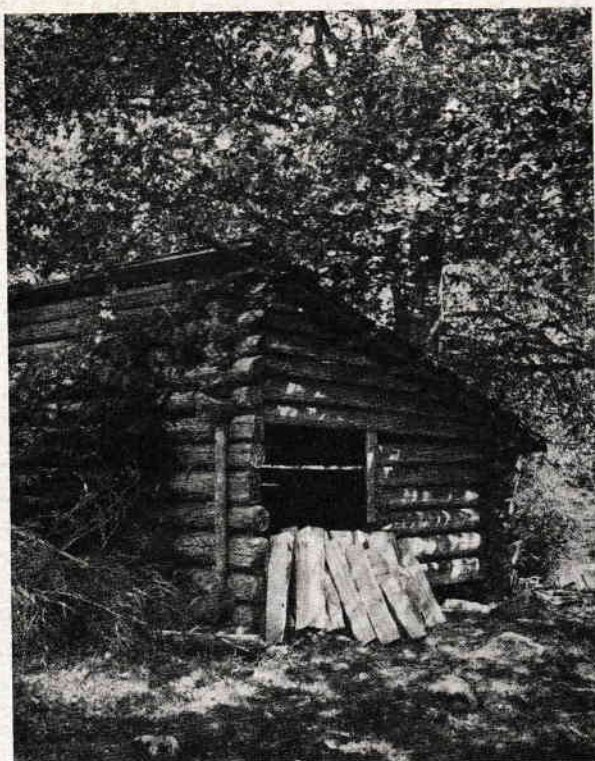
Måttigt famna fjärran fjällen
Dellens vida, blåa djup,
resa sig mot himlapellen
med de branta ättestup.

Arla sol med gull-gullstrålar
lysser Dellens fagra blå,
stimrande med gullstänkt målar
bergen, som lift resar stå.
Böljor vafna, vaggas stilla,
stvalpa mjukt mot bädd av sand,
morgonhymn hörs trasten drilla
ifrån furbefransad strand.

Särta solreflexer bölja
uti purpur bergens mur.
Stilla nggnar drömtung bölja,
blodröd stimrar sjöns azur.
Vindens sus i sommarnatten
sorgset bortdör... Lyss... O, lyss...
På det fagra sagovatten
glittrar solens sista lyss.

Sigurd Särdelin.

V Å R B I L D E R

1. Vårbild från det vackra Småland. En mycket gammal bod, avsedd till förvaring av aspris, numera vedbod. Man kunde vara berättigad tro att boden vore en kvarleva av våra första boningar här i nordén såsom Ola Bambers beskrivit de äldsta träbyggnaderna. Den har icke så gamla anor, men den är i alla fall över 100 år.

2. Fruktblom.

3. Vårsol över livets höstdagar. Kärnfolk från Varv i Östergötland. De äro tre syskon, den yngsta 77 och den äldsta 86 år gamla.

Sprid vår tidning. Sveriges förnämsta hembygdstidskrift.

V Å R D A S P E L M A N S A R V E T

I anledning av den i dagspressen, D. N., synliga, tämligen omilda kritiken av svensk folkmusik, spelmän och de Nils Andersonska samlingarna och deras utgivande, taga vi här in en uppsats av den frejdade skaparen av svenska föreningen Brage i Svenskfinland, d:r Otto Andersson, om folkmusik och utövare av folkmusik.

Under folkmusikens blomstringstid åtnjöt byspelmanen anseende som en bygdens konstnär. Han var högt aktad och känd vitt omkring. I sin anspråkslösa bönning mottog han budskap och hälsningar från både bönder och herremän. Ty det var inte blott till kalasen och bröllopen i de stora bondgårdarna han "beställdes", även i herrgårdarna, till och med i småstadssamhälle- nas borgarhus var det han som angav tonen under livets många fester. Efter hans låtar dansade gammal och ung, hög och låg. När han skruvade, knäppte och strök med stråken över strängarna, framkallade han hemlighetsfulla krafter, som togo sinnena fatt, hänförde och berusade. Med spänning och andakt bidade menigheten för att, då spelmannen drog till, i högtidlig procession följa brudparet till altarrunden eller träda in i dansens virvlar.

Emellan fester och danserna satt han hemma i sin stuga och odlade sin konst, han gjorde inte så mycket annat, alldenstund spelandet var hans yrke. Än gällde det att spela över de gamla låtarna — han hade kanhända kommit underfund med att en ny utsmyckning här eller där vore på sin plats — än gällde det att komponera nya. Många spelmän ha säkert haft sig samma uppgift förelagd som Eckeröspelmanen vid Pell Antas bröllop (Åland). Brudgummen gick "så styrt och stelt, att spelmannen måste enkom för honom komponera en ny lämplig marsch, som gick i långsam och god takt". Framför allt gällde det att hålla i minnet de otaliga låtarna, som skulle passa för en var, för brud och brudgum, pigor och svenner, för Ollas Abram och Mattas Erk och allt vad de hette, de gamla gubbarna, som hade sina älsklingslåtar, vilka skulle spelas upp till deras dans med bruden.

Spelmännen ägde vanligen en rik musikbegåvning. Vad hade det ej kunnat bli av den österbottniske musikentusiasten, bondsonen Hans Jossfolk, om han hade fått akademisk undervisning, han, som spelade, byggde fioler och orgelverk och blev kollrig för att han inte fick lov att studera musik. Vilken begåvning är inte den ännu levande spelmannen Johan Petter Ragvals,

som utvecklat sig till en av de främste i Österbotten, oaktat han på grund av att vänstra handens pekfinger skadats redan i barndomen, spelar med endast tre fingrar. Många andra hava ägt liknande förutsättningar, men stannat på en anspråkslösare post och blivit bevarade åt bygden och gjort sin insats inom den andliga folkulturens rämärken.

Är deras insats därför mindre värd? Nej! De hava varit de musikaliska kulturspridarna bland folket. Så visst som summan av hela folkets musikbegåvning är den grund på vilken även den högre nationella musikkulturen bygger, så höra ock spelmännen jämte folkvissångarna och sångerskorna till grundläggarna av denna musikkultur. Varje ansträngning att avslipa och försköna låtarna, att utsira polskorna med drillar och grannlåtar — allt utslag av en inneboende, äkta konstdrift — har fört folkets musikkultur uppåt. Spelmannen, den omtyckte och beundrade, har utvecklat och förädlat sina åhörarens smak och sálunda, ehuru ofta omedvetet, varit en folkets lärare. Tro ej att den befolkning, som vant sig vid goda spelmän saknar öra för skillnaden mellan en låt som flyter och klingar eller en som ljuder trög och torr. Hur mycken musikalisk begåvning ha icke spelmännen direkt fostrat och utvecklat. Se på spelmannssläktorna. Vilka resultat skulle icke vinnas av en utforskning av spelmannssläktorna i Sveriges rike. I Svenskfinland har man gjort märkliga erfarenheter. Från en enda spelman i Gamlakarleby trakten (Österbotten) härstamma i den dag som är kanske hundrade musikbegåvade personer. Minns släkten Bohm i Kimito (Åboland), spelmännen och byskräddarna, släkten Lindfors i Sibbo (Nyland), spelmännen och "klensmederna", släkten Silander i Kumlinge (Åland), inom vilken fäder och söner i flera generationer lika berömvärt anfört sången i sockenkyrkan i egenskap av kantorer som framtrölat låtarna, när ungdomen samlats till dans.

Ja, de välsignade låtarna, vad äro de ej värda. Hur oändligt mycket fattigare vore ej vårt folk utan dem. De bilda en skatt som länge och väl varit oåtkomlig för rost och mal och som skall bestå, såvida vi ej förskingra skatten. Själva ha spelmännen med brinnande kärlek och en rent av rörande omsorg handskats med låtarna. Inför den musikaliska förflackningen, dragspelets ödeläggande inflytande och de moderna dansernas segertåg ha de tillgripit alla åtgärder för att rädda det dyrbara arvet. Bilden av den gamle spelmannen som samlat barnen omkring sig och med godsaker snart sagt narrat dem att lyssna till låtarna är lärorik för en var. Äldringens maning: "pojt, tu ska hald strenjar på fiäolin", är en maning, som kan sägas gälla hela folket.

Det är ungdomen som bör taga i. De gamla gå i graven och med dem otaliga minnen, om vi ej taga vara på dem medan tid är. Alla de musikaliska anlag som väckts och fostrats under folkmusikens inflytande, alla de tusen låtar som livat och rört våra förfäder, och som ännu vilja leva och sprida glädje, tröst och styrka i livskampen ropa till oss: *vårda spelmansarvet!*

VÅRA DANSVISOR OCH DANSLEKAR

Det är så gott att genast från början säga ifrån att det ej är meningen i denna lilla artikel söka göra en uttömmande skildring av våra dansvisors och danslekars innebörd. Därtill fordras ett mera ingående studium. Men det som ges kan i alla fall vara av ett visst värde för Svenska Ungdomsringen, vars beaktansvärda arbete går ut på bevarandet och återupplivandet av gamla kulturformer och att hos nutidens ungdom väcka intresse och förståelse för dem. Artikeln kan möjligen inspirera någon bättre initierad att vidare bidra till frågans belysning. I förhoppning att så sker övergå vi till själva saken.

Danslekens anor i Norden gå långt tillbaka i tiden och omtalas redan i de gamla sagorna. Dessa danslekar voro förbundna med sång, så att man dansade efter melodien av en visa, varför också själva visan stundom kallades dansvisa. Och denna tyckes redan då ha varit ett lika allmänt som högt skattat nöje. Förmodligen har formerna för dansen i mera avlägsna tider växlat. Härpå skola vi av utrymmesskäl ej närmare ingå utan övergå med ens till medeltiden. Från den tidens källor ha vi oss bekant att dansen tillgått så, att de dansande höllo varandra i händerna och beledsagade sången med taktmässiga steg. Men sången avsåg ej blott att som musik ordna stegen utan även att genom sitt innehåll väcka vissa känslor, och de dansande sökte då genom miner och åtbörder ge uttryck åt sångens växlande innehåll. Detta gav åt dansen dess intresse trots de enformiga rörelserna.

Dansen hade då en utpräglat mimisk karaktär. Visan sjöngs av fördansarne och de övriga instämde i omkvädet. Omkvädet enkla ord och de rytmiska rörelserna blevo uttryck för den grundstämning, på vilken visans hela innehåll kunde återföras. I hur nära samband omkvädet stod till den mimiska dansleken framgår därav, att nästan alla våra yngre danslekar ha omkväde, och i många av dem har omkvädet växt ut så, att själva visans ord krympt ihop till en enda rad. Betecknande är exempelvis följande täcka dansvisa:

Behagar ungersven taga sig en vän
Rosor och liljekonvaljer,
Rosor och liljekonvaljer små
Allt vad mitt hjärta syftar uppå.
Rosor och liljekonvaljer.

Det är i omkvädet ungdomligt vårliga stämning, som denna dansleks poesi ligger.

Under tidernas lopp upphörde man väl att *alltid* beledsaga sången med dans, men många sånger ha dock fortfarande använts så, förlorat sin ursprungliga karaktär och blivit vad vi kalla dansvisor. Samtidigt därmed har också utbildats en ny form av mimisk dans, som ännu kvarstår i några av våra danslekar. I stället för att visan sjöngs av för-sångaren, deltog då alla i sången, lämnande blott de dialogiska delarne åt dem, som före-

stälde de handlande personerna. Då kören, om detta uttryck för korthetens skull tillåtes, blev reciterande i stället för reflekterande, måste omkvädet bortfalla som onödigt. Också finner man, att alla sådana visor sakna omkväde. Som exempel anføres följande danslek:

Kören:

Där kommer en riddare på vår äng.
Han rider, men han rider sakta.
Det står en jungfru och bäddar säng.
På henne mände man akta.

(En flicka går runt ringen och utför mimiskt bäddandet av en säng.)

Och inte bäddar hon med bolstren blå
Ej heller bäddar hon med täcke.
Hon bryter kvistar och plockar strå
Så långt hennes krafter räcka.

(Riddaren träder in i ringen och sjunger:)

God dag, god dag, skön jungfru!
Vem bäddar Ni åt här i ängen?

(Jungfrun svarar:)

Jag bäddar åt allrakärestan min
Och här ska vi sova länge.

(Riddaren sjunger:)

Och silkestyg ger jag er till skor
Och silvret klara till spänne
Om Ni vill lova mig er tro
Och dansa med mig här i ängen.

(Jungfrun svarar:)

Och intet giver jag bort min tro
Allt för så ringa presenter
Ty jag har tagit guldringar fem
Av en av kungens drabanter.
Riddaren knäpper upp sin väst
Och låter stjärnan lysa.

(Riddaren sjunger under det de dansa om:)

Och här är riddaren, som du fäst
Och troget hjärta hyser.

De berättande delarna i denna täcka dansvisa sjungas som synes av alla, dialogen blott av de båda älskande, som också utföra de antydningar till mimisk framställning som förekomma. Det är ett helt litet drama, som här upprullas.

Sannolikt är, att ej blott romanser som den här citerade begagnats som dansvisor. Skärskåda vi de danslekar, som ännu finnas i behåll, kunna de indelas dels i *romanser*, av vilka flertalet troligen varit gamla riddarvisor, dels i lyriska sånger begagnade till dans och dels i särskilt upprädda danslekar.

En intressant fråga är, ur vilka samhällsklasser dansvisorna och danslekarna framgått, och svaret blir, att alla klasser därtill lämnat sin tribut. Vad då först romanserna angår tala alla skäl för, att de liksom riddarvisorna diktats av tidens bildade och förnäma män. Riddarvisorna skildrade uteslutande de högre klassernas liv och seder, och för folkskalden låg det naturligtvis

närmast till hands att hämta ämnet för sina visor i den honom närstående omgivningen. Men den nära beröringen mellan de särskilda klasserna under medeltiden gjorde att även romanserna, sedan de upphört att sjungas i adelsmännens salar, stannat kvar som en hyddans uteslutande egendom. Vad som här yttrats om riddarevisorna gäller även om danslekarna, ty på en tid då nöjena voro tämligen likartade för alla klasser, blevo även dansvisorna lätt gemensamma.

Romanserna torde alltså ha diktats inom de högre stånden, men det finnes även andra dansvisor, vilkas författare man har att söka bland folket självt. Omöjligt är dock icke, att även några bland de rent lyriska dansvisorna och danslekarna kunna ha samma ursprung som romanserna, men om flertalet gäller, att de förskriva sig från medelklassen och ha alla kännetecken på att vara allmogens eget verk. Ända in i vår tid har folket sysslat med att skapa sådana eller att ombilda gamla lekar. Också visar sig en märklig skillnad mellan sånglekarna, ty då några ha folkvisornas hela naiva behag äro andra mera reflekterande i form och innehåll, i viss mån erinrande om konstpoesin. Sannolikast ha de danslekar sitt ursprung från folket, vilkas innehåll berör bondens arbete på åker och äng o. d., exempelvis "Skära havre", "Väva vallman" och många flera. Slutsumman av här givna antydningar blir emellertid, att alla stånd och alla klasser lämnat sitt bidrag till folklekarna.

Till den talrikaste klassen av danslekar höra ringdanserna, vilkas allmänna form vi alla känna till. I ringen befinner sig en person, som efter sångens anvisning bjuder upp en annan av motsatt kön till dans, och efter sångens slut inträder den förre åter i ringraden, lämnande den uppbyggda kvar att fortsätta på samma vis. Dansvisornas innehåll är nästan uteslutande erotiskt, ty uppbyggningen föreställer en käreastas upptäckande, ett möte eller ett frieri, och kringdansningen föreställer en kärleksförbindelse, en förlovning. Ringen föreställer parets omgivning. Ämnet är för övrigt skiftande. Än är det kärlekens sorg, än återseendets glädje som skildras. Än kärlekens fröjder, parternas falskhet eller trofasthet, som i den naiva framställningens form får ett rörande uttryck. Motivet varierar i oändlighet. Det är den gamla historien som evigt blir ny. Märkligt är, att kärleken i dessa dansvisor alltid framställs i strängt sedlig form, och kraftigt betonas alltid det äktenskapliga förhållandet. Också nämns i dessa visor ofta bröllopet som slutet på kärlekshandeln.

Det sedligt sunda draget i våra danslekar är alltså genomgående. En och annan gång tager handlingen en komisk vändning, och detta för oss över till en ny sida hos danslekarne, den humor, den friska och naiva skalkaktighet, som i dem får ett uttryck. Det ligger i det svenska folklynnet en alldeles egenartad humor, som med djärv, glad och öppen blick ser på livet, ofta ej utan en ansats av ironi. Den parar ett humoristiskt trots med en djupt allvarlig känsla, som gör att humoristen utan fara kan leka med det han aktar och vördar. Tydligast framträder humorn, när mitt i en lyrisk eller romantisk skildring ett stycke bastant prosa

kastas in, som exempelvis i dansvisan "Ungersven spände sin båge". Innehållet är, att ungersvennen går ut för att skjuta fåglar, men pilen träffar i stället hans käreasta. I förskräckelsen mister han medvetandet. Jungfrun, som ej kommit till någon skada, är otröstlig, men slutligen kommer han till sans, och de dansa omkring. Efter detta lilla drama kommer eifertankens kranka blekhet, som tar sig uttryck i följande gemensamt sjungna strofer:

Det går väl an att leka, så länge vi är två
Men annat kommer efter, när vaggan börjar gå.
Det går väl an att leka, så länge barn ej gråt.
Då få vi inte sova för sådan olåt.

Dessa slutverser bidraga att ställa visan i dess rätta ljus och avslöja den ironi som genomgår densamma.

Genom andra visor går ett burleskt drag, då författaren leker med sammanhanget och kastar allt om vartannat som i följande visa:

Om alla buskar vore spickemat
Och alla bäckar vore soppa.
Skulle jag ta mig ett stycke bröd
och sätta mig att doppa.
Och all den kärlek jag till dig bär
Den hänger jag upp i skorsten.
Var gång jag uppå spjället drar
Så faller den ned i askan.

Det livliga natursinne, som utmärker all folkpoesi, återfinna vi i dansvisorna, och därför återgår i mängden av dem en naturmålning, som på samma gång har att ange platsen, där handlingen försiggår. Rörande i all sin otymplighet är följande lilla visa:

Lyster eder tråda en dans?
Rosor och violer.
Roseneträd bär roseneblad.
Sådana rosor vilja vi ha.
Där sitter en ros uti hans hatt.
Hade jag den så vore det gott.
Rosor och violer.

Det är rosen i gossens hatt, som kommer flickan att tänka på ängens blommor, och hennes kärlek till dem blir ett uttryck för hennes kärlek till gossen.

Ringdansen har en poetisk karaktär genom sitt fasta samband med sången, genom vilken folkvisans poesi ledes över i densamma. Även saknas ytterst sällan ett dramatiskt moment hos den, men så snart ett episkt element blandar sig aldrig så litet med det lyriska, närmar sig, visar sig genast dramat. För somliga dansvisor ligger även en dramatiskt tänkt situation som grund, exempelvis i den av oss förut anförda "Det kommer en riddare på vår äng". I sammanhang härmed kan framhållas en grupp ringdanser, i vilka en naturtilldragelse eller någon av lantlivets sysslor göras till symbol för kärleken, såsom i "Hök och duva", "Skära havre", "Så havre".

Främst av dessa står den sistnämnda, som vi här nedan citera:

Viljen i veta och viljen i förstå
Hur bönderna bruka sin havre så?
Jag hade en fader, han sådde så här

Och sedan vilade han på armen.

Han stampade med fot, han klappade med hand.

Han gick omkring, så gläder var han.

Efter dessa gemensamt sjungna strofer, under vilka såningsmannens åtbörder härmas av alla de deltagande, kommer uppbudningen med de målande stroferna:

Se vad jag fick uti min hand!

Se vad jag fick att föra!

Det är en helt betagande framställning av den glada överraskning var och en av de uppbyggande känna över den skatt han funnit bland havrekornen. Det är som en ungersven eller fager jungfru legat dold i vinnan och så med ens sprungit fram i sin rätta gestalt för att möta ett älskande hjärta.

Det torde observeras, att man åtminstone i de flesta av våra dansvisor och danslekar, som äro av episk art, konstaterar handlingens raska framåtskridande. Inga longörer förekomma. Varenda rad lever. Skillnaden

mellan dessa gammaldags dansformer och nutidens banala dans är ögonskenlig. I båda fallen fångar rytmen, som dock är den moderna dansens hela innehåll, var emot danslekens innebörd, som förut anförts, är vida större och djupare.

Av vad här ovan i all korthet anförts om de svenska danslekarnas och dansvisornas innebörd framgår, att de genomdras av en stor fond av äkta folklig känsla och poesi, vilken ej kan undgå att göra ett starkt intryck. Deras inneboende humor, skalkaktighet och älsklighet måste betaga en var, som har något sinne för det ursprungligt vackra och sunda i livet. De äro med ett ord en kulturskatt av utomordentligt stort värde, som det är alla skäl att noggrant värda och bevara. Att de också i viss mån äro grunden till det svenska dramat på grund av den dramatiska känsla, som i många av dem kommer till uttryck, är också en känd sak. "Men det är en annan historia".

Einar Rudskog.

EN YNGRE BYGDESPELMAN FRÅN NERIKE

Lantbrukare Erik Linus Danielsson från Götlunda i Nerike, är en på sin hemort mycket anlitad allmogespelman. Få torde vara mera intresserade av gammal gedigen musik än han.

Erik Linus Danielsson är född 1883 i en avkrok av Hasta by. Fadern, som var lantbrukare, sålde sedermera denna gård och övertog, då sönerna började växa till, den mera centralt belägna morfarsgården.

Linus D. var 10 år gammal, då han förfärdigade sin första fiol; en ganska primitiv sådan, tillverkad av en urholkad och utformad plankbit med lock och mässingssträngar. Hans håg för musik hade nog tidigt väckts, ty fadern sjöng ofta tillsammans med sin familj under de långa höst- och vinterkvällarna. Linus försökte sig på att spela på denna sin fiol, samt lyckades även att få fram små melodier av enklare slag. Då fadern märkte att sonen var musikaliskt anlagd köpte han en billig fiol åt honom, och här vid det nya hemmet blev Linus' håg för fiolmusik ytterligare skärpt, ty då ungdomen om lördagskvällarna drogo förbi på landsvägen (cyklar var ej så

allmänt då), smög sig Linus ut och lyssnade till gånglåtar och marscher, som spelades, ibland av tvenne spelmän. Redan vid 14 års ålder vågade D. uppträda som spelman på en närbelägen loge. D. blev snart bekant med de gamla spelmännen på trakten samt fingo dessa att spela för sig. Så utvecklade och utökade han sin repertoar efter hand som melodierna uppfångades. Först vid 18 års ålder började D. att lära sig notor, dels genom självstudium och dels av en spelman från Västmanland, benämnd "Calle

Fjärdsman". Av honom lärde D. spela s. k. Medåkerspolsskor, som de kallas efter socknens namn. Dessa voro genom sin egenart av punkterade 8-dels polsskor i masurkastil, något sträva och verkade något främmande för D. Han beslöt sig då så småningom att börja samla musik från sin hembygd, östra delen av Nerike.

Ären ha nu gått och D. har varit uti bygderna och trakterat sin fiol med bravur, uthållig och taktfast som få, och säkert har många tusen ungdomar svängt om efter hans fela. Han har, då det varit fråga om musik, varken sparat tid eller krafter. Ofta efter en arbetsam vecka åkt både 2 och 3 mil på cykel med sin fiol på ryggen samt återvänt hem till morgonen igen.

D. har vidare deltagit och varit pris-tagare vid minst 3 spelmanstävlingar, först i Lindesberg, så i Fellingsbro och nu senast i Karlskoga, där han belönades med silverpokal och hedersomnämning för upptecknande av gamla låtar o. s. v.

Under årens lopp har D. förvärvat sig ett rikt arkiv med gamla noter. Det vore mycket att skriva om honom.

många roliga poänger, som inträffat under hans resor med fiolen på ryggen eller i kappsäcken, men utrymmet medger ej mera denna gång. — Heder emellertid åt en sådan ärligt fosterländsk musiker!

Eld.

I nästa nummer kommer Danielssons broder, hr Ernst Danielsson, att presenteras. Även han är fiolspelar. Båda äro tillsammans utsedda till Ringens spelmansombud i Nerike.

Erik Linus Danielsson

Smålands-Östergötlands Kretsförbund av Svenska Ungdomsringen för Bygdekultur

Här nedan följer en särskild, alltid stående avd. inom »Hembygden» för Småland-Östgötakretsen. Alla som önska bidra till dessa spalters fyllande med notiser, bilder och referat, kan insända dessa till kretsens sekr. hr ALFR. RYDÉN, TRANÅS, som redigerar sidan och sköter korrespondensen med red. i Stockholm.

TRANÅSUNGDOMARNAS ÅLANDSRESA

Efter förslag från Åland, kommer resan att företagas första dagarna i juli, och programmet för resan och de uppträdanden, som skola hållas under färden, är nu klart. Man har på de orter, vilka av Ålands Ungdoms- och Sångarförbund föreslagits som halt- och uppvisningsplatser, överallt mottagit meddelandet om att de skola få hälsa de svenska ungdomarna som sina gäster, med glädje.

Kommittén har föreslagit följande resplan:

Tranåstruppen anländer till Mariehamn fredagen den 4 juli på morgonen, stannar där några timmar, varefter färden går med motorbåtar till Lemland, där första uppträdandet äger rum. Under vägen dit avlägges besök vid Lemböter ruiner (ruinerna av Finlands äldsta kyrka). Följande dag fortsätter truppen till Sund, där uppvisning sker i det fria. Skulle dåligt väder inträffa, hålles uppvisningen å Ungdomshemmet. Dagen därpå fortsättes till Saltvik, med uppehåll vid Kastelholms slottsruiner. På aftonen hålles en uppvisning å Högtomt (ungdomshemmet). På måndagen går färden vidare till Finström, där fest hålles på Ålands folkhögskola, eventuellt i det fria. På tisdagen fortsättes färden till Mariehamn. Där hålles på aftonen en stor fest. På onsdagsmorgonen kl. 3.30 skulle hemresan företagas.

Ålands Ungdoms- och Sångarförbunds medlemmar samt därtill många enskilda personer å Åland ha vidare förklarat sig vilja omhändervä alla med resan genom Åland förknippade

arrangemang och hälsa Tranåsongdomarna som gäster i sina hem.

*

Folkdanshövding Thunell i Linköping har ordet:

Söndagen den 6 april höll I. O. G. T:s Folkdansklubb sitt 6:te årsmöte. Av styrelse- och granskningsberättelsen framgick att klubben under arbetsåret varit i livlig verksamhet, även på olika platser inom landskapet. Kassabehållningen till nästa arbetsår var mycket god. Ansvarsfrihet beviljades. Styrelsen för det nya arbetsåret fick följande sammansättning. Ordf., v. ordf. och sekr. kontoristerna Einar Åstrand, Nils Köhl och

Eskil Bergstrand, kassör typograf Erik Karlsson, materialförvaltare målare Ernst Karlsson. Till ledare utsågs hr Walter Thunell. Bland frågorna, som behandlades, må nämnas: "bildandet av flera danslag i Linköping". Frågan diskuterades omsorgsfullt och beslöt klubben att tillsätta en kommitté att utreda frågan, bestående av Einar Åstrand, Harald Strandman och Walter Thunell.

Den 20 april beslöt klubben hålla sin sedvanliga årsfest.

Till denna fest, som blev mycket trevlig, hade även en del utomstående inbjudits. Den började med ett par nummer på fiol av laget spelmän, därefter bänkade sig de församlade omkring de dukade borden

Tranåsongdom på vandring. Från ett besök vid Norra Vi. (Namnet Vi betyder offerplats, såsom Odensvi, Ullevi, Folkavi, Frösvi, Frövi, Götevi o. s. v.)

och intog under den angenämaste stämning en för helgen traditionell äggsupé. Då denna var slut röjdes plats för dans i olika variationer (ej modern), vilken pågick någon timma. Under pausen var "Olof Ekwall" och hans fiol hela tiden i arbete med utförandet av ett flertal härliga polskor.

Klubben har under den senaste tiden träget arbetat för att förvärva vänner, som kunna intresseras för vår sak och säkerligen har, genom denna årsfest, flera vunnits för vår strävan.

Från gamla tider finnes goda seder som äro värda att bevaras väl, som gått i arv, igenom släkters leder, Ja, seder, vilka stäcka kropp och själ.

Masen.

*

Kretsstämman i Linköping lämnade ett synnerligen vackert ekonomiskt resultat, nämligen över 600 kr. netto. Kretsstyrelsen uttalar sitt tack till de lokala kommittéerna för deras uppoifrande arbete och det utmärkta sätt varpå de genomförde stämman i alla dess mångskiftande delar.

*

"Folkdanslaget Smälänningarna" i Vimmerby är nu bildat och räknar 16 präktiga ungdomar och dessutom 2 dugande spelmän. Laget har redan fattat beslut om inträde i kretsförbundet.

*

Grenna, päronens och polkagrisarnas stad, har en livskraftig och framgångsrikt arbetande hembygds- och fornminnesförening. Grenna Bergsförening, som den med anledning av fornhemsanläggningen å Grennaberget kallar sig, är mycket intresserad av kretsförbundets verksamhet och hade till kretsstämman i Linköping sänt trenne ombud. Av dessa är hr Bolling v. ordf. i Grenna stadsfullmäktige samt hr Fong, gelbgjutare till yrket och tillhörande en mycket gammal hantverkssläkt, vårdare av Bergsföreningens samlingar. I ett kommande nummer av "Hembygden" skola vi återkomma med ett utförligare omnämnande av föreningen.

*

Ledamöterna i kretsstyrelsen har i dagarna kallats att sammanträda i Tranås Kristi Himmelfärdsdag. Tranås Folkdanslag företar denna dag en båtfärd till Norra Wi vid sjön Sommens sydöstligaste hörn för att uppföra "Värmlänningarna" och nu inbjudes medlemmarna i styrelsen jämte en del andra personer att medfölja för att kannstöpa om folkdanskurser och allehanda andra viktiga arbetsåtgärder. Nytt och nöje!

*

Som bekant planerar Tranås Gymnastiksällskaps Folkdanslag till instundande sommar en färd till Åland. Vid Ålandsungdomarnas genomresa till Göteborg förra sommaren gästade dessa även Tranås och det är detta besök som nu kommer att återgäldas. Ålands Ungdomsförbund står som värd och uppdraget att ordna resans detaljer har av ålänningarna givits åt en kommitté, vari vi återfinna våra gamla bekanta Julius Sundbom och Karl Gustafsson m. fl. Avresan kommer att ske från Tranås den 3 juli och kommer truppen att räkna ett 30-tal deltagare, då så väl folkdanslaget som folkviseskören jämte "skådespelarna" — "Värmlänningarna" skall nämligen givas — skola medfölja.

Den senaste skrivelsen från motagningskommittén avslutas med en varmhjärtad hälsning till Tranåsungdomarna och ett Ålands Ungdoms- och Sångarförbunds välkommen.

"Fred".

ÅTVIDABERGS HEMBYGDSFÖRENING

har hållit årssammanträde under direktör W. Carlströms ordförandeskap.

Av styrelsens berättelse framgick att folkdanssektionen utövat den livligaste verksamheten samt att densamma består av 21 medlemmar jämte ledare. Under året ha dräkter anskaffats till samtliga folkdansare. Flickorna bära Schedevidräkter, pojarna Vångadräkter. Antalet inlärdas danser uppgår till 28.

En folkdansledarekurs, i vilken ett 70-tal folkdansare från Östergötland och Småland deltog, har anordnats.

Årsmötet beslöt uppdraga åt styrelsen, att å en plats vid Nynäs, Åtvidaberg, där enligt sägnen Åtvids äldsta kyrkoruin är belägen, låta resa en minnessten.

Hembygdsföreningens räkenskaper balanserade å kr. 743:14 med en behållning av kr. 8:93. Folkdanssektionens inkomster och utgifter balanserade å kr. 2,380:62 med kr. 320:04 som kassabehållning.

Årsavgiften skall utgå med 1 kr. pr medlem. Folkdanslaget befriades från avgifter. Efter årsmötet utgöres styrelsen av: ordförande direktör W. Carlström, v. ordf. agronom G. Alvén, sekr. löjtnant Arv. Rytters, v. sekr. metallarbetaren John Johansson och kassör handelsbiträdet Erik Andersson. Till ersättare valdes fru Herta Kuhla och hr Th. Kindstrand. Till revisorer omvaldes verkmästare Klas Kuhla samt trädgårdsmästare Artur Svensson med fröken Karin Molander som ersättare.

Till ledare för avd. I för folkdans, folkvisedans och sånglekar valdes löjtnant A. Rytters, som även är ledare för avd. II, folkmusik, låtar och visor.

Avd. III för hembygdsvård, bygdedräkter, hemslöjd och hembygdsforskning förestås av agronomen G. Alvén, avd. IV för gymnastik, simidrott, friluftsspel och vandringar agronom A. Alvén, avd. V för sångorganisten Sven Pettersson. Till aktuarie och fotograf valdes hr J. E. Thorin.

Till styrelse för folkdanssektionen valdes löjtnant A. Rytters, ledare, handelsbiträdet Erik Andersson, handelsbiträdet A. Skullman och charakteristen Sven Andersson.

Pensionat på ÅLAND

Rågetsböle, Finström
(invid Bergö fjärd)

Helpension svenska kr. 80:—
pr mån.

Tillskriv ARTUR LUNDBERG

Rågetsböle pr Mariehamn,
Åland, Finland.

BLEKINGEUNGDOM!

Tack vare den energiske ledaren för Karlskrona Kulturella förening bagarmästare hr Axel Pettersson, har det blivit liv uti bygdeungdomsrörelsen i Karlskrona och på flera platser i Blekinge. Hr Pettersson skriver, att han hoppas livligt att den vackra blekingebygdens ungdom snart skall kunna möta upp manstark och med det rätta greppet om sin uppgift. Visserligen få vi blicka upp till Småland—Östgötakretsen som till store bror, men lillebror kan bli naggande god han också. Vi få se om ett par år, ty Rom byggdes inte på en dag, och att bygga upp en bygdeungdomsorganisation, är ej heller något, som går i ett tag. Hr Pettersson vill dock genom denna tidning kalla alla blekingeungdomarna, och äldre till en samling kring Svenska Ungdomsringens program för att åstadkomma en stor och stark organisation i den gamla kära sago- och sägenomsusade blekingebygden.

Hr Pettersson, som startat Karlskrona kulturella förening, har med hjälp av förståelsefulla och energiska medlemmar i föreningen kommit långt i sin strävan, och den 23 sisilidne mars fyllde föreningen sitt första år, och hade dagen till ära anordnat en Bygdeafon i Högre allmänna läroverkets gymnastiksal.

Sedan ledaren, hr Axel Pettersson, hälsat "väl mött" och i korthet redogjort för föreningens bildande och verksamhet uppstämde "Du gamla, du fria" unisont. Därefter klädde lagets 8 bästa par i med 5 stycken folkdanser. Sedan herr Bernhard Jonsson sjungit (Blekinge av Ringvall) bestogs talarstolen av rektor B. Lövgren, som till ämne valt "Ungdom och bygdekultur". Talaren poängterade hurusom ungdomen begick många fel och brister, som bestod i tanklöshet, självsvåld, lättsinne och förstörelselusta, men trots dessa fel, så hade ungdomen så mycket större goda sidor att visa när det gäller, vilket bäst bevisades genom den nya väg, som böljade fram i vårt land, nämligen hembygdsidéerna, där ungdomen gjort sin stora insats, och ännu har många uppgifter att fylla.

Karlskrona Kulturella förenings folkdanslag med fyra gästande Runö-svenskar.

Talaren slutade med en uppmaning till alla unga hembygdsvärdare att väl vårda våra kyrkogårdar, då vi på så vis bäst hedrade våra fäders minne.

Talaren applåderades tacksamt och sedan sång och musik föredragits, tog gamle Spel-Håken till sin feila och stämde i med sina hurtiga polskor, varefter laget med ett antal danser avslutade den lyckade festen.

Den 25 mars avhöll föreningen sitt

årgille och invigde sitt bygdehem i närvaro av representanter från pressen, vilka lyckönskade föreningen i dess verksamhet. Under aftonens festmåltid överlämnades från laget en storartad silverskål till dess ledare, hr Pettersson, för den energi han nedlagt inom föreningen. Dans och spel, sång och hurra, pågick sedan till framåt småtimmarna.

Härliga ungdomstid må du vara länge.
En medlem.

Karlskrona Handverksförenings barndanslag.

FOLKWISEAFTON Å ÖSTER- SUNDS TEATER

av grevinnorna Marianne Mörner och Fanny von Wilamowitz-Moellendorff blev en hel upplevelse. Att vår folkvisa i all sin enkelhet och sin oftast något sentimentala läggning är en nationalskatt och en vacker sådan, är en sak, som vi aldrig för ofta bli påmind i slagdängans tidevarv. Och denna påminnelse i lördags fyllde alla anspråk — det var en ny "Delsbostinta", som kom och sjöng sig in i våra hjärtan. Vi hoppas att ett förnyat besök icke uteblir.

Publiken var talrik — folkdanslaget är värt en eloge för sin uppmönstring i bygdedräkter — och applåderade hjärtligt och efter sista numret tog sig belåtenheten uttryck i en applådaså, vilken kvitterades med ett par extranummer.

Grevinnan v. Wilamowitz-Moellendorffs inledningsanföranden till de respektive visorna voro orienterande och sakliga, skriver Ö. P.

SEFFLE FOLKDANSLAG

hade för en tid sedan anordnat en hembygdsafton. Det måste sägas, att de ungdomar, som arrangerat denna, böra ha stor tack för de angenäma stunder de beredde publiken.

Programmet upptog ett antal av våra vackraste folkdanser. Visserligen saknade man jössehäradspolskan, men de danser som förekommo voro ändå av de vackraste vi ha.

Skriftställaren Linus Brodin från Sumne, känd under signaturen "Fryksdalspojken", höll ett intressant föredrag om en del typer i Gösta Berlings saga, vilket helt säkert uppskattades av alla.

Brodin känner sin hembygd, som kanske få däruppe i Fryksdalen, och hans skildringar av det Värmland, som ligger däruppe, vittna om äkta förståelse i skyddsarbetet för bygdens ädla skatter; ej studerade enbart vid skrivbord och bokhylla utan bland folket som bygger och bor i finnskogarnas och moränlidernas avskildhet, i rökstugor och pörten. Hans föredrag blev nu inte bara en skildring av personerna från Selma Lagerlöfs sagor, utan dessutom en liten skissering av det Värmland, som

Några småttingar från Karlskrona Handverksförening.

i sig hade så mycket av sagans skimmer, men också av kärnfriskt virke och ädelborehet, ting, som vi i vår krassa och blaserade tid ofta förgäves få leta efter.

Föredragshållaren avtackades varmt. Spelmannen Dan Danielsson från Filipstad bjöd på åtskilliga gamla låtar, vilka mottogs med förtjusning.

Det blev en provkarta på gammal god allmogemusik. Folkdanslagets spelman skötte även med all heder sin fiol under danserna.

WALDEMAR WAHLÖÖ

En skald, som på senare åren blivit mycket populär bland svenskung-

dom är Waldemar Wahlöö. I vår skrift har han medarbetat och alla känna väl igen och minnas hans pampiga prolog vid ungdomsspelen i Malmö år 1921 såväl som andra diktverk av hans penna. Prologen, den lever ännu, ty bland de många föredrag, som nu tillhöra Sv. U., föredrages den ofta och bliver lika varmt mottagen var den än läses. Sist föredrogs den vid Småland—Östgötakretsens stora fest i Linköping och rönt där det hjärtligaste bifall.

I Svenska Jordbrukarnas årsbok 1919 har han en dikt, kanske den starkaste av hans hand, ur vilken vi citera ett par strofer.

Stark och trygg och redobogen
Bonden gick och plöjde tegen,
Lugna, säkra voro stegen,
Där han gick och röjde skogen.
Redde under svettig möda
Bädd åt åkrars gyllne gröda.

Grävde, spettade och bände,
Bröt upp stubbar, sprängde stenar,
Högg bort snårens sega enar,
Svedjefallets eldar tände,
För att tvinga genom plogen,
Vildmark att ge säd i logen.

Han har även skrivit en del dikter på Nerikesmål, vilka så småningom komma att inflyta i dessa spalter. Wahlöö, som är närking, tog stu-

denten i Örebro, genomgick sedan Handelshögskolan i Göteborg, men slog sig sedan på tidningsmannabanan. Var på sin tid medarbetare i Örebro Dagblad och har sedermera varit redaktionssekreterare och redaktör i ett par landsortstidningar, redaktionssekreterare i "Vårt Land och Folk" och är nu redaktör för "Trollhättan".

Som första tenor i O. D. har han deltagit i otaliga sångaresor. Hans vänsälla väsen har skaffat honom många sanna vänner, såväl bland sångarbröder som bland oss i S. U., intygar

Krax.

FRÅN GÖTEBORG

Den 12 april höll Göteborgs Folkdansgille sin andra Allmogeafton för i år i Konserthusets hörsal.

Programmet inleddes av Svenska Ungdomsringens ordförande börsdirektör K. Belfrage, som i ett föredrag gav en värdefull och intressant resumé över S. U. F. B:s hittillsvarande verksamhet och ungdomsrörelsen i vår tid. Föredraget fångade synbarligen de närvarandes intresse och tal. blev även avtackad med rungande applåder.

Härefter blev det folkdanser, bygdeberättelser och spelmanslåtar. "Delsbostintan" beredde de närvarande,

genom sina på ett okonstlat och naturligt sätt framförda bygdehistorier, en riktig högtidsstund, ty det är sällan som vi göteborgare komma i tillfälle att höra någon verklig bygdeberättare. Att Stintan mottogs med ovationsartade applåder är väl onödigt att nämna.

Den gamle, gemytliga allmogespelmannen P. J. Berndtsson från Skäralid i Skåne, är numera en riktig favorit bland göteborgarna. Han var denna gång dock inte ensam, ty *frugan, fem döttrar samt en son, vilka även medverkade, stå inte sin "pappa" och läromästare långt efter. De gamla låtarna spelades såväl i orkester, trio, duett som solo, och här torde kunna sägas det varje nummer utfördes med en brio och en talang som är värt mera än erkännande.* Vid orkesternumrens utförande var det icke enbart felan, som kom till användning, utan här hade man tillfälle se och höra vilken mångsidighet dessa natur-spelmän kunna prestera. Gubben Berndtsson själv skötte flöjten, en av flickorna basfiolen. Övriga stämmor omhänderhades av övriga telningar med fru Berndtsson själv i teten.

I samband härmed torde unge Guntram vara värd ett särskilt omnämnande för det sätt varpå han hanterade sin violin, och länge dröjer det nog inte förrän gamle Berndts-

son i honom fått sin överman och värdige efterträdare.

Samtliga folkdanser utfördes av föreningens medlemmar. Det var inte enbart de äldre dansarna, som här fingo visa hur en gammal allmogedans skall dansas utan även en del av föreningens yngre medlemmar.

Aftonens uppvisning torde kunna räknas som en av de mest värdefulla och vällyckade som föreningen någonsin anordnat — och detta icke minst i propagandasyfte för rörelsen i sin helhet.

Efter uppvisningens slut samlades alla medverkande till en gemensam supé, och sedan trädde dansen av ung och gammal, efter Berndtssonska kapellets musik, till långt fram på småtimmarna.

(S.)

F. D. L. »VIKTORIA» GÖTEBORG

firade den 12 april sin 7-åriga tillvaro med årssammanträde å restaurang C. S.

Gångna årets räkenskaper samt årsberättelsen föredrogs. Avgående styrelsen beviljades full och tacksam ansvarsfrihet. Till styrelse för kommande år valdes, till ordf. A. Johansson, sekr. O. Björklund, kassör G. Berg. Övriga ledamöter blevo H. Norrman, Märtha Karlsson, H. Johansson och E. Nyholm.

Föreningen räknar i. n. ett 40-tal medlemmar.

Ett flertal större och mindre uppvisningar hava under gångna arbetsåret ordnats, varförutom föreningen medverkat vid samtliga av Göteborgs Folkdansareförbund anordnade uppvisningar.

Efter sammanträdet var en enkel kollation anordnad med ty åtiöljande dans på traditionsenligt sätt. De båda göteborgsska allmogespelmännen Larsson och Widén svarade för den musikaliska delen av programmet — och det vart spelmanslåtar, bygdehistorier, dans och högtidstal om varandra och först fram på morgontimmarna skildes man åt glada och förnöjda över vad som under gångna året utträttats och vunnits.

(S.)

En kadrilj ur Göteborgs Folkdansgille i den för ett par år sedan framletade och rekonstruerade bohusträkten.

Filipstads Hemslojd

Utställning och försäljning av
hemslojdsföremål såsom
spetsar, dufttyger,
möbeltyger,
gardiner o.
smide.

Sockendräfter tillverkas
o. material tillhandahålles

**Norra Kalmar Läns
Hemslojdsförening**
Västervik

Uttåller och försäljer:
Möbler, Textilier, Mattor,
Spetsar o. Smide

Sockendräfter tillverkas till
mycket billiga priser.

Konstfliten

Förening för
Hemslojd och Konsthantverk
Utställnings- och försälj-
ningslokal i

Gamla Sögsölan
Göteborg

Minnet emot John Ericsson-
statyn.

SÄTERS FOLKDANSGILLE

hade på årsdagen av gilletts bildande en bra uppvisning av folkdanser och f. ö. ett mycket trevligt program för aftonen. Det började med gamla låtar av ett par för den gamla folkmusiken synnerligen intresserade sätterbor, Lars Larsson-Möckelind och Alrik Zetterberg. Gillets ledare, A. Nordin, hälsade de närvarande välkomna. Efteråt höll rektor Hj. Montelin ett intressant föredrag om den gamla allmogemusiken och dess tillvaratagande. Härpå följde folkdanskillets uppvisning. Med kläm utfördes gammal schottis, "tralln", m. fl. Till omväxling förekommo lekar under ledning av gilletts dansinstruktör, Erik Bergström, Hedemora, och han lyckades att få fart på hela publiken, båd' gammal och ung. Andra avdelningen av dansuppvisningen upptog flera av de större danserna. Publiken var storförtjust och sparade icke på applåder. Som avslutning följde mera folklekar och så unisont "Du gamla, du fria". Alla medlemmarna voro iförda egna äkta sockendräfter.

L I T T E R A T U R

FOLKKÖRBOKEN DEL 1.

Sånger för bl. röster, saml. och utg. av Erik Åkerberg, är utkommen på Elkan & Schildknecht, Emil Carelius K. Hov-musikhandel, Stockholm.

Häftet innehåller det bästa av tillgängliga inhemska körkompositioner för blandade röster à capella, folkvisor, andliga och profana sånger m. m.

Det lilla häftet, del II, som kommit i händerna på red., synes vara synnerligen lämpligt för Ringens bygdekörer, varför det rekommenderas, även för sitt billiga pris à 90 öre.

OBS.!

Vi uppmana alla festarrangörer och vänner av hembygdsskydd, snygghet och ordning, att likt *Dalarnes Hembygdstörbund*, vid festligheter etc., trycka och uppsätta följande

**Värmlands
Hemslojd**

finns att köpa eller beställa
allt som behöves i
ett modernt
hem.

Värmländska sockendräfter
tillverkas med största pietet.

**Malmöhus Läns
Hemslojdsförening**
Malmö—Sälsingborg
Tel. 26 16, 72
§

Säradsdräfter från länet
utföras på beställning.

Även material
o. uppläsningar lämnas
bereddligt åt de som så önska

**Västmanlands
Läns Hemslojds-
förening**
Västerås

Möbeltyger
Klänningstyger
Gardiner
m. m.

Sockendräfter från Västman-
land samt material till desamma
Tel. Västerås 19 07

Vadmal utbyttes mot ull

**Östergötlands
Läns Hems-
slöjdförening**

Östgöta dräfterna
Trevliga och Billiga.

Vädjan till vandraren:

Varsamt far i bygd och mark!
Skada icke kädig bark,
riv ej björkens vita hud,
stör med skrän ej skogens ljud!
Bort med skräp och matsäcksrester!
Städa efter Er I gäster
i naturens helgedom!
Skövla icke blad och blom!
Tänd ej eld — men om du tänder
släck var glöd i kol och bränder!
Låt ock bli att simpelt rita
plank och vägg med kniv och krita!
Skona det som annans är,
akta allt som minnen bär! —

D. H.

**Södra Dalarnas
Hemslojdsförening**

Rifs 238 Hedemora Rifs 238

Specialitet: Trasmattor i
Konstnärliga mönster, ryor,
linneduktinger. Soekendrakter
från Hedemora, Bj, Jolpär-
na och Örgnäs socknar
södra Dalarna.

**Södra Kalmar Läns
Hemslojdsförening**

26 Larmgatan, Kalmar
Telefon 253

Uställning och försäljning av
möb er, vävnader, spets-
sar, smide, lergods
m. m.

Öandsdrakter tillverkas
o. material tillhandahålles

LITET AV VARJE

*Regler för bidragsinsändare ur
våra led.*

1. Skriv bara på ena sidan av papperet, lämna bred marginal och skriv ej tätare än att ändringar kunna få plats mellan raderna.
2. Koncentrera framställningen, utelämna oväsentliga detaljer.
3. Begagnas signatur bör dock namn och adress uppges för red. Anonyma meddelanden införas ej.

Red.

*

Det är äckligt att se dessa 16 å 18 års ynglingar, som skall försöka verka gamla blaserade gentlemän. De hänga på restaurangerna och vilja plädera med lediga krogvanor, gapa och prata, så de närsittande skall höra hur de "konversera". Skämta bekant, överlägset och närgånget med uppapperskor och föra långa, viktiga samtal med hovmästaren om temperering av rödvinet och om olika champagnemärken. Jag tror samhället förlåter den som klår upp dessa snobbar.

Krax.

*

Oklok man då i sällskap han kommer
bäst är han tiger,
ingen då märker hur litet han vet
tills han mycket talat.

Havamal.

**Jönköpings Läns
Hemslojdsförening**

Uställning
och försäljning
av Möbler, Vävnader,
Byggedrakter
m. m.

Östra Storgatan 11
Tel. 974 Jönköping Tel. 974

Föreningen
för svensk
Hemslojd

Grundad 1889

Bestyddare: S. M. Konungen
Ord.: S. R. S. Prins Eugen

Försäljningsföreningens
Uställningslokal

12 Biblioteksgatan 12
Tel. 7625 Norr 8143

Möbler, Textilier, Mattor,
Klänningstygger, Nationaldräkter,
Spetsar, Armatur,
m. m., m. m.

**Skandinavisk
Konstslöjd-Försäljning**

Drottninggatan 77, Stockholm
Tel. 30243 Norr 743

Grundad 1896

Nationaldrakter
Hemslojdsöppnader
Handarbeten
Träarbeten

Målade, snidade, och trävita.

”Han gör ett gott intryck.....”

tänker den unga damen. Därför får den unge mannen företräde framför sin granne, vars yttre vanprydes av dålig hy.

Det personliga intrycket spelar en stor roll i det dagliga livet, i affärer, vid knytande av bekantskaper, vid strävandet att vinna en god anställning. En frisk hy med dess prägel av hälsa och kraft har lika stor betydelse när det gäller en man som för damerna. Alla vinna på att äga en sund hud och en oklanderlig hy.

Det yppersta medlet att vinna och bibehålla en frisk hy är att taga Elfströms SVAVEL-TJÄRTVÅL N:o 1 till sin daglige morgonkamrat. Den renar nämligen porerna fullständigt från damm och smuts samt underlättar därigenom hudens ostörda verksamhet. Finnar, pormaskar etc. tager den bort på ett enkelt och naturligt sätt därigenom att den underlättar porernas uppgift att bortföra avsöndringarna från kärl och vävnader. I dess lödder ingå bl. a. tjära och svavel — tvenne sedan urminnes tider välkända hälsobringande hudmedel — och därigenom tillför den huden just de ämnen, vilka oskadliggöra allt, som kan genom retning vålla sjuklighet av olika slag i huden.

Rena porer —
hudens hälsa.

Man må icke förbise att Elfströms SVAVEL-TJÄRTVÅL N:o 1 har inga nackdelar gemensamma med de gamla, svarta och obehagliga tjärtvålarna. Den är framställd enligt en speciell tillverkningsmetod och därigenom en produkt, som erbjuder lika stort behag i användningen som vilken annan toalett-tvål som helst.

Säljes överallt à 1 kr.

ELFSTRÖMS TEKNISKA FABRIK,
GEFLE